

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтното Икономическо Дружество „Варненски Кореняк“

Год. абонаментъ 25 лв.
Излиза двуседмично

Редакция и администрация въ клуба
— Варна, „6-й Септември“ № 29

Обявления се приематъ
по споразумение

Варненци обичайте града си и работете за неговото преуспѣване!

Моментътъ е важенъ

На 24 дек. т. г. ще се произведатъ избори за народни представители въ Шуменската област.

Тия избори се произвеждатъ по силата на съществующитъ закони при свършено други условия отъ тия, при които се произвеждаха въ миналото. Нѣма вече политически организации, които да посочватъ свои кандидати. Нашето дружество въ миналото е ратувало за безпартийност. Но това не значи, че членоветъ на дружеството не трѣбва да се интересуватъ отъ резултатитъ на изборитъ. Всѣки гражданинъ въ една демократична държава има свой дългъ, осветенъ отъ Конституцията, чрезъ своя вотъ да се произнася въ даденъ моментъ, за съдбинитъ на българския народъ. Това повеление на Конституцията не е мъртва буква и затова е нужно съзнанието у всѣки гражданинъ да преценява положението и да подкрепя тоя или она кандидатъ въ зависимостъ отъ своето вътрешно убеждение. Налага се тая преценка да бѣде сериозна, налага се да се сжди по дѣлата на кандидата за народенъ представителъ, а не по думитъ. Дейността на общественика се преценява по неговото минало, а не по неговитъ обещания. Миналото на общественика е гаранция за бъдещето. Дѣлата сж, които трѣбва да се иматъ предвидъ отъ всѣки гражданинъ, когато ще решава съдбинитъ на народа.

Днесъ положението на нашата страна е тежко, защото свѣтовнитъ събития се отразяватъ и могатъ да се отразяватъ и върху нашата страна. Това тежко положение налага на всѣки български гражданинъ по-сериозно отнасяне при упражненіе на своето изборително право. Ние не можемъ и не препоръчваме извѣстни лица за кандидати, защото това право нѣмаме и не бива да имаме и поради факта, че нашиятъ уставъ не ни позволява това. Но ние, като граждани на тая страна, имаме дългъ да напомнимъ задълженията на избирателя — да упражни своето изборително право съ съзнанието, че чрезъ него се коватъ съдбинитъ на народа. Грѣшката при упражненіе на това право е неоправима. Избирателитъ сами коватъ частіето на своя народъ. Тѣ изпращатъ своитъ избраници и ако въ избора си тѣ сгрѣшатъ, сами ще понесатъ последицитъ отъ направената грѣшка. Нека се избератъ най-достойнитъ отъ достойнитъ! Ако изборътъ на лицата е сполучливъ, това ще бѣде отъ полза за народа и за държавата. Ние само напомниме важността на момента, а нека избирателитъ сами да решатъ следъ обмисляне сериозно, кои отъ кандидатитъ най-добре ще защитятъ интереситъ на народа и интереситъ на нашия градъ.

Настоятелството на Д-во „Варненски кореняк“ въ заседанието си отъ 23 X т. г. виждайки западането стопанския животъ на града ни намѣри за умѣстно да се обръща въ всѣки брой съ напомняне къмъ държавни, общински учреждения, къмъ автономни, банкови частни предприятия и къмъ Варненското гражданство да подпомогнатъ лозунгитъ на Д-во „Варненски кореняк“ — които иматъ единствената целъ преуспяване на града, въ който живѣемъ, въ който сж си свързали своя и тоя на семейството животъ. Тия лозунги сж кратки но включватъ въ себе си много начинания — нека бждатъ до-

бре разбрани и добре оценени отъ нашитъ читатели и отъ цѣлокупното варненско гражданство, защото така ще подпомогнемъ себе си.

Варненци, предпочитайте производството на индустриални Варненски предприятия, защото тѣ се изработватъ отъ Варненски работници — отъ Варненски граждани.

Варненци, пийте варненско вино — защото то е плодъ и потѣта на мѣстния коренякъ лозаръ.

Проф. Станчо Чолаковъ

Стопанското значение на Висшето ни Търговско училище за гр. Варна

Нашето Висше Търговско училище има многостранно значение както за цѣлия народъ тѣй и за гр. Варна. Ако човѣкъ се позаинтерисува, ще си изясни колко голѣмо е културното и дори политическото значение на училището ни, но тука ще кажа нѣколко думи само за стопанското му значение и то изключително за гр. Варна.

Както е известно и на малкитъ деца, Варна пострада най-много отъ войнитъ. По възрастнитъ помнятъ голѣмото търговско оживление на нашия градъ. Днесъ градътъ е смърлушенъ и беденъ. Единствена причина се заключава въ това, че се отне почти цѣлия стопански интерландъ на гр. Варна. Завладяването на Добруджа отъ Румѣния се отрази фатално за Варна. Затова нѣкой наши общественици съ право кръстиха Варна инвалидъ отъ войнитъ.

Днесъ и общинска управа и гражданство — всички сме загрижени за съдбата на гр. Варна, която, съ бѣжанцитъ, става вече почти 80 хиляденъ гр. Така се зародиха инициативитъ за курортъ, за мострена изложба и пр.

Една измежду най-хубавитъ инициативи на варненци е била откриването на Висшето Търговско училище. Наистина, за откриването му сж играли роля други, общонародни събрания, главно да се създаде и въ България единъ разсадникъ на висша стопанска култура, но училището не е заксянло да дава и значителни стопански облаги за иначе изнемогващия ни градъ. Една най-проста смѣтка ще ни убеди въ това нѣщо. Днесъ имаме записани крѣгло 1900 студенти. Отъ тѣхъ крѣгло 180—200 сж отъ Варна. Значи отъ други мѣста сж крѣгло 1400 души. Да допуснемъ, че тѣзи 1400 души харчатъ само по 1200 лева срдѣно на месецъ. Тогава за

9 месечния си престой въ Варна ще оставятъ въ града ни общо 17 милиона лева. Освенъ това, презъ годината се състоятъ 3 изпитни сесии, всѣка една отъ които ангажира най-малко по 1 месецъ. На всѣка изпитна сесия се явяватъ срдѣно по 1500 студенти, отъ които хилядата сж вече завършили учението си и идватъ, следователно отъ други мѣста.

Ако и тѣзи 1000 бивши студенти харчатъ пакъ по 1200 лв. срдѣно месечно, за тритъ изпитни месеци ще бждатъ оставени въ Варна крѣгло 3 милиона и половина. Трѣбва обаче, да се забележи, че много отъ сегашнитъ или бившитъ студенти довеждатъ и семействата си, макаръ и за кратко време, тѣй че общата сума, която Висшето Търговско училище оставя на гр. Варна не е по-долу отъ 25 милиона лева. Всѣки би могълъ да си представи, какво ще бжде Варна, ако и тѣзи 25 милиона лева не постѣпватъ.

Това съображение е едно измежду всички други съображения, поради които варненското гражданство би следвало да има едно правилно отношение къмъ Висшето ни Търговско училище, отношение, което подобава на всѣко висше училище въобще.

Всѣка година, около Никулденъ, училището ни излиза предъ обществото чрезъ единъ тържественъ актъ, за да сподѣли съ него научнитъ и организационнитъ си постижения. Тая година тържеството ще се състои на 17 т. м., недѣля въ Варненския народенъ театръ и ще се открие въ 10 и пол. ч. пр. обѣдъ. Ректоратътъ се счита щастливъ да покани гражданството за това академично тържество

Цонко Ханджиевъ

ОБЩИНСКИЯТЪ БЮДЖЕТЪ

Както държавния, така и общинския, а сжщо и частнитъ бюджети, сж основата върху която се развива дейността на тѣхнитъ распоредители.

Когато става въпросъ за общински бюджетъ, и най-вече като този на варненската община, трѣбва да се признае, че поради разнообразитъ и голѣми нужди, свързани съ ежедневиия животъ на гражданина, ония които ще нареждатъ бюджета, трѣбва да бждатъ не само съ доказана теоритическа подготовка, но и съ широкъ практически усѣтъ по отдѣлнитъ поставени за разрешение въпроси.

Цѣло искусство е, чакашитъ назрѣли нужди, да бждатъ поставени на съответната имъ градация въ бюджета. Безспорно това градиране, на първо мѣсто е обусловено отъ възможнитъ приходи. Общопризната истина е, че колкото и да е важна разходната частъ на даденъ бюджетъ, многократно по-важна е приходната му частъ, защото тя има нѣколко принципни моменти, нарушението на които, неминуемо внасятъ несъответствие между предполагаемото и възможното, и между неотложното и излишното и отъ тамъ често се пораждаатъ мжчно поносими положения за гражданитъ — данѣкоплатецъ.

Единъ отъ първитъ и най-важни моменти сочатъ за обмислеността, здравината и справедливостта на единъ бюджетъ, се смѣта момента, когато бюджетнитъ приходи сж напълно съобразени съ податнитъ сили на граждани-данѣкоплатецъ. Това начало би трѣбвало да стои като евангелско мото на коритѣ на всѣки бюджетъ, защото то е било въ всички времена отъ най-висше значение и особено сжщото е наложително въ днескашното време на всеобщо почти материално изнемогване.

Българскиятъ и по-специално варненски гражданинъ, е подъ тежкия гнетъ на стопанската криза, която стана мжчно поносима, поради последното нѣколкогодишно масово заскѣпване на предметитъ отъ първа необходимостъ. Тукъ е точно мѣстото да се отбележи

Учреждения: държавни, общински църковни и стопански предприятия предпочитайте — за чиновници при равния цензъ мѣстнитъ граждани.

Варненци, купувайте занаятчийски произведения отъ Варненски занаятчийци — защото възнаградявате труда на мѣстния занаятчийца.

Общинският бюджет

(Продължение от 1 стр.)

един друг факт от твърде съществено значение: кой не знай, че в Варна, средния приход на гражданина е намалел с един много обезпокоителен процент, до като, както току що казахме, за скъпването вървеше в обратна пропорция?

Когато се говори за разходната част на бюджета и в този случай не трябва да се забравя, че и тук има чувствително деликатни моменти изнасилването, на които могат да водят към ненормалното, към пакости.

Така например капитална грешка е, когато мъроприятия от дълготраен характер т. е. такива, които ще бъдат използвани от редица поколения, да се извършват с средствата на текущи бюджети.

Подобна една система е отредена от действителността и осъждана от финансовата наука.

Заговори ли се конкретно за бюджета на наша община, първата и смъла стъпка, в името на лобре и искрено разбраните общограждански интереси, трябва да бъде стъпката към покарване в строга съразмерност, приходите на гражданите с всички видове облози.

Крайжгълния камък на разходния бюджет трябва безусловно да бъде народното здраве. Без здрав гражданин, който е упората на нацията, да се мисли за напредък, това би значило, временно да се самоизлѣгваме, за да стигнем рано или късно до пълна вредоносна обществена анемия.

Желае ли някой съвестен общественик да дочакаме такива дни?

Погоди преживяването изключително време, трябва непосредствено след грижите за общественото здраве да върви въпросът за общественото подпомагане. Тук трябва грижи и грижи.

Големите зеошни нужди на бедния и изнемогващ гражданин трябва смислено да се посрещат. Не бива да се

огорчава душата на немощния, на бедния сирак и вдовица и изобщо на крайно нуждающия се под формата на дребни подаяния. За да не се стига до подобни огорчения, безсъмнение трябва преди всичко значителни материални средства и тъкмо за това варненското гражданство следва да се яви, при различните случаи, в помощ на общинската управа с пощедрити си дарения.

Най-естественото и справедливото след тия два въпроса, е да върви, с по-голяма бързина и размери въпросът за задоволяване нуждата от училищни помещения. Децата — бъдещето на нацията, не бива да закърмват още от училищната скамейка огорчението, че това свидно дѣло, все още не може да намѣри достойното си разрешение.

Големите въпроси за благоустройство, електрификация, канализация, водоснабдяване трябва да се нагаждат с оглед да задоволяват съразмерно нуждите на цялото население.

Защото естеството на тия мъроприятия сж такива, че тѣ сж винаги пред очите на гражданството и най-лесно се подават на преценка до колко обективно и справедливо сж разрешени.

Много естествено е, че обсега на един бюджет от обсега на варненския, се простира и до други полѣта, обхващащи редица малки и големи въпроси, но трябва да се смѣта, че щом се поставят и разрешат правилно горепосочените въпроси, останалите всички въпроси тѣ да се каже автоматически ше намѣрят подходящото си мѣсто в бюджета.

Варненци, бждете доверчиви и бждете единни по общогражданските въпроси — съединението прави силата, радвайте се в сполуката на съгражданина си помогни му в нищетата.

Варненци, станете членове на мѣстния клон на д-во противотъждуща и химическа отбрана.

Д-ръ Ж. Михайлов

АПЕНДИЦИТИСЪ

Апендицитисъ значи възпаление на слѣпото черво — цѣкума, както погрѣшно сме свикнали да назоваваме, но на един негов израстъкъ, който има формата на глиста с дължина от 8 до 25 см. Затова се нарича още и глисти-виден израстъкъ. Името апендицитисъ му е дадено в 1887 година от двамата американски лѣкари Фриц и Гастони, които първи сж забелязали, че причината за тѣ честитѣ възпалителни процеси, които се развиват в дѣсната долна половина на коремната кухина, се дължат именно на това малко чревце, наречено апендикс. Апендиксът представлява фидементерен — недоразвит и за човѣшкия организъм за нищо ненужен органъ, от капризитѣ, на когото зависи често човѣшкия живот. Причината за тѣ честото възпаление на това черво се дължи на бактериялна инфекция от комбацили, стафилококи, стрептококи и др. които се срещат постоянно както в дебелото черво, така и в здравия апендикс. За да могат тѣзи бактерии, обаче, да предизвикат възпаление на апендикса, сж необходими известни предиспониращи моменти, като например:

1) Попадане на чужди тѣла, остатъци от храни и семки от различни плодове в лумена — канала на самото черво, които запушват и по този начин задържат секретъ, който се образува и отдѣля в самото него, и който секретъ представлява добра почва за размножаването в кръвта, а другитѣ разрушават околната тъканъ.

2) Най различни прегъвания на самото черво и автоматически затваряне на мускула му.

3) Чрез външни компреси от страна на тумори — буци срасвания и други.

4) Понѣкога, обаче, без да сжществуват нито една от горните причини, могат да се появят тежки възпаления; това вѣроятно става чрез масово прииждане на бактерии от околността по лим-

фенъ и кръвен път в самия апендикс.

Клинически различаваме две форми на апендикса: акутна и хроническа.

Акутната или тѣ наречена бърза и остра форма бива: а) лека — катарална — която започва с внезапни болки в дѣсната долна половина на корема. Тѣзи болки, обаче, могат да започнат под лжжичката или край пжпа. Появява се запекъ или разслабване, повдигане или повръщане. Езикът е обложен, изгубване на апетита и температура до 39 градуса. Това състояние може да трае нѣколко дена, след което нормалното положение пакъ се възстановява. б) По-тежката наречена деструктивна — разрушителна форма на апендикса, която доаждат до образуването на абсцес — цирей, която се ограничава в дѣсната болна половина на корема, в форма на туморъ (буца), която при напипване е силно болезнена. Болният усѣща напъни за по малка нужда, Температурата бива продължителна и не спада подолу от 38 градуса.

Пулсът е успокоенъ, езикът силно обложен, общото състояние на болния тежко. в) Третата най-тежката, наречена перфоративна форма, при която става спукване на самото черво, съдържанието на което се излива свободно в коремната кухина и причинява тѣ наречения дифузен перитонитъ, който неминуемо води към смъртъ. Този процес се развива извънредно много бурно. Започва общо подуване и болки по цялата повърхност на корема, вследствие на появилия се метеоризъм — подутост на червата от задържката на газта. Появява се паралитичен плесъ, а това значи спиране на асѣкво движение на червата и изпущане на газоветъ, обаче се явява тѣ наречената токсична диария. Тогава коремът бива по мекъ и малко хлѣтнелъ. Температурата бива промѣнлива, става кръстосване с пулса, който е силно

ускоренъ. Дишането е ускорено, езикът силно обгоренъ и сухъ. Чувствува се засъхване и жажда в устата. Болният чувствува голѣма тежест на корема, която го притиска. Най-послѣ се появява тѣ наречената фациесъ хипократика — смъртните признаци на лицето: изостренъ носъ, хлѣтване на очитѣ и слѣпочнитѣ части, ушитѣ изстинали, челото сухо и изпънато, цвѣтътъ на лицето и ноктитѣ посинѣлъ. При това тежко положение, с пълно съзнание и вѣ най-страшни мжки настѣпва бавно смъртъта.

Картината на хроническия или тѣ наречена продължителна и бавна форма на развитието на процеса, се характеризира с систематически и периодически, слаби болки обикновено в дѣсната долна половина на корема, и понѣкога, обаче, и край пжпа, без температура, с слабо изстѣпване на дѣсния кракъ и запекъ и постоянна тежест в корема. Сжщитѣ тѣзи признаци на хронически апендицитъ се появяват много често и при болни яйчници, затова понѣкога стават грѣшки като вмѣсто да се лѣкуват болнитѣ яйчници се изваждат здравия апендикс. Загуба, обаче, от това нѣма, тѣ като в Америка отдавна вече практикуват метода за предварително изваждане на апендикса при малките деца, за да се избѣгнат тежките му последици.

Лѣкуване на тази болестъ. Болният апендикс се лѣкува с медъ и загрѣващи компреси, а се излѣкува само с ножа. Затова при появяването още на първата отака или криза, както я наричаме, в първитѣ 24 до 48 часа се препорѣчва веднага операция. Ако това време се пропусне, оперицията може да се направи най-рано след един месецъ, в зависимост от случая, като през това време се пази лѣглото, дѣта и се поставят от начало студени а после може и загрѣващи компреси. По-тежките форми с апсцеси се отварят. Най-тежките, при

Д-ръ П. А. Скорчевъ

Консервиране на рибата, чрез опушване

Нови способи.

Ние консервираме рибата за да можемъ, при изобилен ловъ, да я запазимъ от развала, да се запасимъ с рибата безъ рибни дни, да я направимъ траен предмет за търговия и износъ и най-после, за да ѝ придадемъ единъ по-пикантенъ вкусъ и аромат. Покрай осошаването, осоляването, консервирането ѝ в кутии, една голѣма част от рибата се консервира чрез опушване.

Рибата, поради голѣмото съдържане на вода в месото ѝ и твърде нежнитѣ и мускулни обвивки, загива твърде бърже. За това преди опушването ѝ тя трябва да се почисти и да се държи известно време в солъ, чрез която се извлича от месото ѝ значително количество вода, поради което то става по-достъпно за пушека, дори и в своята срѣдина.

Консервиращитѣ съставки на пушека сж катранени и емпириематични вещества, като карболова киселина и подобнитѣ ѝ крезолы, формалдехидъ, оцетна и мравчена киселина и др.

За опушване се използват по-твърдитѣ дърва като дѣбъ, букъ, понеже пушека на мекитѣ придава на рибата лошъ вкусъ. За да се добие едно добре консервиращо опушване, необходимо е да се направят достѣпни за пушека и по-дълбоките части на рибата, той трябва на вредъ да проникне, което се постига чрез извличане на мускулната вода, било като се държи осолена за повече дни, било като се окачи да сѣхне в горнитѣ части на куминя дето температурата не достига по-вече от 40°.

Опушването на рибата се практикува от най-старо време. Обикновено то се извършва в открити бѣчи, в кои-

то е окачена рибата, като се прекарва през тѣх пушекът на открито горящ огънъ.

По-сетне почват да се употребяват нарочни печки, от които по-известни сж въведени през 1896 г. в Германия пушечни, известни под името Хамбургски и Елерберски печки. Тѣ скоро сж предобили твърде широко разпространение изъ рибопушилнитѣ центрове на северно море въпреки нѣкой свои недостатѣци — опушването е ставало в тѣх при твърде висока температура от 120 до 140 градуса, което, покрай другото, е било съпроводено и с голѣма загуба на гориво, а и опушването е траело дълго време, около 4 часа.

Едва с въвеждането на модернитѣ печки за опушване сж отстранени всички недостатѣци на по-раннитѣ методи за опушване. Модерната пушилна печка конструирана от Хьорманъ дава възможност отлично да се регулира горенето и пушека, с което се спестява по-вече от 50 % гориво. Освен това и неприятнитѣ за околността. Причинявани по-рано от пушека и миризмитѣ, сега

сж вече напълно примахнати; чрез нарочни клапи за пушека и изпаренията тѣ досушъ се отвежда в специаленъ куминъ.

В най-ново време пушилното дѣло е още по-вече усъвършенствано чрез въвеждането на една крайно целесъобразно конструирана от Niese въ Kiel пушалня, въ която е приложенъ принципът на движещата се верига. Това е една верига, на която сж прикрепени сж шипка заострени дървени клечки, на които се натѣква рибата. Две такива успоредно движещи се вериги минават през една твърде просто и остроумно конструирана пушалня съ три отдѣла: изпърво през една омивалня дето работата добре се промива с силна струя вода под налягане, после през сушилната дето тя се изсушава и упушва и най-после през единъ охладител, дето рибата се вади готова за опаковане.

Работоспособността на такава една пушалня е твърде голѣма. За 8 часа тя е въ състояние да изкара 4200 пч. т. е. 40,000 парчета опушени херин-

ги. Пушилната печка на Niese е снабдена въ всичкитѣ си отдѣли съ призорчета, през които може да се наблюдава цѣлия процесъ на опушването безъ да бъде рибата въ допиръ съ обслужващия персоналъ. Тази печка работи съ голѣма икономия на гориво при максимално използване на пушека и с незначителна обслуж-

От голѣмо значение за нашето рибарство е да може пасажната рибата бързо и ефтно да се консервира. Нашето население обича пушената рибата, която въпреки нѣкои свои здравни недостатѣци, е твърде желана от време на време на нашата трапеза. Ето защо умѣстно е щото нашитѣ рибарски срѣди по черноморието и джанава да се заинтересуватъ за модернитѣ работилни печки, ефтни икономични и работоспособни — за полза на рибари и население.

Печат. А. Пъндъклийски - Варна

Д-ръ К. Сараковъ

ФИНЛАНДИЯ

или „СТРАНАТА на БЪЛИТЪ ЛИЛИИ“

За Финландия или за „страната на бълитъ лилии“, както я нарича Григорий Петровъ, имаме слаби познания. Самитъ финландци я наричатъ *суоми*. Миналото ѝ е не особено интересно.

Днесъ Финландия е република и заема едно пространство отъ 383000 кв. км., три и половина пѣти по-голяма отъ България, съ едно население отъ 3,700,000 жители. Тя заема северната част на Европа, между Финския и Ботническия заливи. На изтокъ граничи съ съветска Русия, а на северо-западъ съ Швеция. По голѣмата част отъ страната е равна, слаби къмъ северъ възвишения. Тя е богата съ гори — 60 %, езера и блатъ — 12 %, и е известна подъ името „Страната съ 1000-тѣ езера“.

Населението и се занимава главно съ скотовъдство, рибарство, преработване на млѣко, кожарство и дърводѣлство.

До XII вѣкъ финитъ си живѣли на племена — не сѣ имали държава. Населявали сѣ главно южнитъ, юго-западни и югоизточни крайща на страната. Северната част и срѣдата сѣ биле пусти. Градове не сѣ имали и само тукъ-тамъ е имало по-голям селища, които сѣ посещавани презъ определени дни на годината отъ чужди търговци за размяна на донесенитъ отъ тѣхъ стоки съ сурови материали. По-бѣгозѣтъ на финландия е имало чужди селища, останали отъ времето на Викингитъ.

Апендицитисъ

(Продължение отъ 2 стр.)

спукване още въ сѣщия день още може да се опериратъ и да се спасятъ. При развитието се вече бифузенъ перитонитъ, обаче, не може съ нищо да се помогне.

Заклучение. Апендицитисътъ е коварна болестъ. При най-добро настроение може внезапно да атакува човѣшкия организъмъ и само за нѣколко дни да го унищожи, въпрѣки всички навреме взети мѣрки както казахъ и по-горе, болкитъ могатъ да започнатъ най-напредъ подъ лъжничкага, край пѣпа и не винаги тамъ кждето обикновено лежи апендиксътъ. Съ това той може да заблуди лѣкаря, като имитира много други заболявания. Желателно е винаги при появяването на болки, въ която и да е част на корема, да се повика лѣкаръ. Много често, обаче, болкитъ сами се лѣкуватъ безъ да знаятъ за какво. Вземайтъ очистително или си правятъ клизма, което е крайно опасно. До момента на идването на лѣкаръ болниятъ се поставя въ лѣгло и на диета, като употребява само малко течности. Може да се направи единъ безопасенъ опитъ, като се постави ледъ тамъ, кждето е лѣгвоището на апендикса. Ако отъ студения компресъ болкитъ намалѣтъ, най-вѣроятно се касае до апендицитисъ; ако, обаче, отъ студения компресъ се усещатъ болки, тогава се поставя топло. Въ случая може да се касае за друго, нѣкое заболяване.

Презъ XII и XIII столѣтието Шведитъ сѣ предприели походи за завладяването на тая страна, но поради племеното, езиковно и въ обичаитъ различие между тия два народа — Швеци и Фини, едно пълно-обидение между тѣхъ не е постигнато, и финитъ сѣ запазили и сѣ си извоювали едно особено положение въ шведската държава: тѣ сѣ имали свои областни представители, свои епископи, свои сѣдилища университетъ въ Турку-Або. Въ редоветъ на шветската армия Финитъ сѣ имали свои полкове, които водени отъ свои командири, сѣ печелили победи въ войнитъ на шведитъ. Всичко това, не ще и питане, е имало голѣмо значение за едно шведско влияние надъ финитъ и за тѣхното въ културно и стопанско отношение издигане. Въ срѣднитъ вѣкове къмъ това „северно влияние“ се придава и влиянието на Германия. За доказателство на това достатъчно е да споменемъ за влиянието, което указва Михаилъ Агрикола, синъ на селски рибаръ, но чистъ финландецъ, и ученикъ на Мартенъ Лютеръ, за разпространението на лютеранството въ страната.

Въ началото на XVIII вѣкъ, следъ едно масово преселение на шветски чиновници, офицери и бивши войници, все интелигентни хора, въ Финландия, шветско влияние взе надмощие и всрѣдъ финското население се създаде едно ново, по-висше, съсловие отъ търговци, чиновници, офицери и хора на науката и изкуството, които се чувствуваха повече шведи нежели фини. Сѣщитъ. Прояви се забележиха и въ срѣдата на стопанскитъ деятели.

Общо взето, до 1809 год., Финландия, политически погледнато, бѣше недѣлима отъ Швеция — тя взимаше участие въ всички войни, които водеше Швеция; и то въ първитъ редове. Тя даде на Швеция бележити мѣже — политици и воени, и не единъ пѣтъ сѣ гостували въ Финландия шведскитъ крале. Шведскитъ законъ бѣха въ сила и за образци и въ Финландия. Даже и днесъ основния финландски законъ е шведскитъ отъ 1734 год., разбира се, съ известни измѣнения и допълнения. Това бѣше така, както казахме, до 1809 год., когато Финландия бѣше заставена да влезе въ лична уния съ Русия. Съ това се скъсаха политическия връзки съ Швеция и руския царъ получи титлата „Великъ князь на Финландия“. Бързо почнаха промѣнитъ и въ стопанския животъ на страната: мѣстото на Швеция се зае отъ Русия. Не стана, обаче, сѣщото и въ културното отношение. Северното-шведско влияние въ продължение на около 700 години бѣше издигнало финския народъ, въ културно отношение, високо надъ руситъ, вследствие на което между тия два народа въ това отношение имаше голѣма междина. Това различие роди въ Финландия едно ново движение съ чисто политическа тенденция. На Това спомогна много и формата, която доби на свое управление Финлендия при присъеди-

няването ѝ къмъ Русия. Финитъ сѣ осъзнаха. Тѣ се събудиха и лоеха пѣтя на възбуждането. Защо? Какъ? Подъ Русия тѣ се радваха на голѣма политическа, стопанска и културна свобода: финитъ имаха сеймъ (парламентъ), свое правителство, войска, поща и т. н., въобщи пълна автономия въ всичкитъ области на живота: училища, сѣдилища и т. н., даже имаше митнишки граници съ самата Русия.

Така, Финландия се постави при особено благоприятни условия за политическо осъзнаване и борба. Явиха се мѣже, Лёнротъ, Снелманъ, Киви и др. които поведоха борбата, или по-добре казано,

Петъръ Петковъ

БЕДНОСТЪТА ПОРОКЪ ЛИ Е?

Бедността не е порокъ, защото да бждешъ беденъ не значи да си престъжникъ, да си извършилъ злодеяние. Напротивъ бедността е олицетворение на търпимостта, на примиримостта, на сѣдбоността и на край, ние можемъ да кажемъ бедността е велико изпитание за човѣка.

И като така, ние трѣбва да гледаме къмъ всѣки беденъ съ снизхождение, съ почитание, защото той е борецъ съ нищетата, която го залива съ мизерия, посестрима на угрозата за съществуване на всѣки настѣпващъ день. И въпрѣки всички незгоди за животъ, чадата на бедността се борятъ съ нищетата, за да изпълнятъ закона на природата за съществуване на земята.

Закърмени съ бедността или сѣ плодъ на случая, тѣ неуморно работятъ за насѣщия, обаче, тѣ нѣкога сѣ лишени и отъ него; поради стеклитъ се обстоятелства.

Въ що сѣ тѣ виновни да страдатъ? Нима тѣ трѣбва да се оставятъ на произвола на сѣдбата? Човѣшки дългъ е да се вслушаме въ тѣхнитъ вопли, защото тѣ сѣ човѣшки създания съ душа, кръвъ и плътъ.

Какво по-голямо благородство има отъ това да бждешъ благодетель, да помогнешъ на тѣзи, които страдатъ и не знаятъ добритъ страни на живота?

Нека помогне на беднитъ, понеже Исусъ Христосъ е казалъ: „Давайте и ще ви се дава, защото съ каквато мѣрка мѣрите, съ такава ще Ви се отмѣря. (Ев. отъ Лука гл. 6 ст. 38).

Радостъ трѣбва на изпитва всѣки, когато озари душата на бедния съ своя даръ, който ще стопли и обнадееди една страдалческа душа. Нека бждемъ състрадателни и почувствуваме болкитъ на бедния, който страда съ своето семейство. Защото тежъкъ е кръста на живота за тѣзи що не знаятъ топла стая презъ

които откриха пѣтя за политическата свобода на народа, но, подобно на българитъ, които преди да добиятъ своята политическа свобода, трѣбваше да отхвърлятъ духовното си робство, и националисти трѣбваше, преди всичко, да се освободятъ отъ влиянието на малко останалитъ срѣдъ тѣхъ шведофили, откърмени въ шведската култура. Събитията ги, обаче, изпревариха: още на 7 декемврий 1917 год., въ началото на голѣмата война, Per Eving Svinhsrud, председателъ на сената, провъзгласи свободата на Финландия и презъ 1920 година въ Дорпатъ се подписа миръ, по силата на който на Финландия се призна превото тя сама да разполага съ сѣдбинитъ си и да се режда като напълно независима страна.

Скъсала всѣка връзка съ Русия, погледитъ ѝ отново се отправиха къмъ западната ѝ съседка, и при повикътъ: „Единъ духъ, единъ езикъ“ амлното шведофили засилиха

своитъ искания за едно сближение съ Швеция и другитъ северни страни. Не ще и питане, че по много причини, а главно отъ чисто стопанско гледище, националиститъ се противопоставиха на подобни искания, но развититъ се въ последно време събития за една ревизия на срамнитъ договори въ Версайль и английската политика на обкръжаване заставиха цѣлиятъ финландски народъ да възприеме политиката на севернитъ народи: политиката на неутралнитъ. И действително, за Финландия е най-изгодно, въ всѣко отношение, да се присъедини къмъ неутралния блокъ на севернитъ страни, които презъ войната изпитаха благата на подобенъ пактъ.

Едно подобно сближение, не ще и питане, ще има за последиствие и едно отъ голѣмо културно значение сближение между сѣщитъ народи, ако разбира се, Финландия може да устои срещу едно, което и да е вмешателство на воюващитъ страни.

зимата, топла гозба, обувки и дебел дрих.

Да не забравяме, че зимата дойде и скоро ще похлопа на вратитъ да иска своето. Но, какво ще ѝ дадатъ беднитъ и какъ ще посрѣщнатъ тѣ зимата, когато нѣматъ срѣдства да купятъ това, което искватъ зимнитъ дни?

А зимата носи съ себе си студъ и мразъ, сковава всичко, спира работата по поля, лозя и градини, кждето една частъ гражданни и селяни изкарватъ своята прехрана, като общи работници. Ето, защо положението на беднитъ става презъ зимата по-тежко, при наличността на много крещящи нужди, които трѣбва безусловно да се задоволятъ като се има предвидъ, че сгуда и гладъ трѣбва да се задоволятъ, защото тѣ не търпятъ отлагане, а искатъ да се напълни стомаха, и да се затопли тѣлото, за да работи човѣшката машина, тѣй както всички други машини, за да работятъ се нуждаятъ отъ гориво и смазка.

Християнски дългъ е да помогнемъ на тия що страдатъ презъ зимата, защото подкрепата дадена на време макаръ и малка тя обнадеедава и запазва здравето на бедния. Трѣбва да се знае, че и бедниятъ е частъ отъ машината на държавата, а тази машина работи само тогава, когато нейнитъ части сѣ здрави и въ пълнен комплектъ.

Главната частъ на държавната машина е човѣкътъ съ здраве, което създава духа и енергията за работа, чрезъ която се създава благоденствието на отдѣлния човѣкъ и на държавата.

Нѣ трѣбва да се забравя, че здравото тѣло е източникъ на работоспособностъ, която ще донесе добруването на единъ народъ, който изгражда своята сила, а народъ съ сила е годенъ да брани своето отечество.

И това налага на гражданитъ, които могатъ да помогнатъ

на беднитъ и облекчатъ до колкото имъ е възможно тѣхнитъ страдания презъ студентъ зимни дни.

Наистина подкрепата е само една палеативна мѣрка, но все пакъ тя облекчава що годъ нуждитъ на тѣзи, които страдатъ отъ тежеститъ на стопанската змечка и отъ липсата на сезонна работа вследствие на зимата.

Трѣбва да се помогне на тѣзи, които изнемогватъ подъ бича на нищетата за, да могатъ да преживѣятъ тежкитъ зимни дни на мизерия и студъ.

За това нека се вслушаме въ воплитъ на страдающитъ, да сгрѣмемъ тѣхнитъ души, да спечелимъ сѣрдцата имъ, да избършимъ тѣхнитъ горчиви сълзи, отронили се отъ плачущата имъ душа за роптаещи и незадоволени нужди. Частъта за подкрепа дойде и всички трѣбва да се притечемъ на помощъ, за да възтѣржествува добродетелта, за която много се говори и която може да влѣе радостъ въ домоветъ, кждето зимата е ударила своя печатъ на студъ и трепетъ.

Нека бждемъ истински християни и помогнемъ на тѣзи, които сѣ чада на бедността, но не и на порока, защото бедността не е порокъ!

Четете в-къ
„Варненски
Кореняк“

Разпространявайте в. „Варненски Кореняк“

В. П. Гочев

КУЛТУРАТА НА ПРАБЪЛГАРИТЕ

След като се установи, че Плиска е най-старата столица на България, и че там е имало голяма постройка (вътрешния дворец, църквата и др.), които показват, че още първото българско царство е било на времето си културна държава, се повдигна въпроса: кому се дължи тази култура? Развила ли се е тя на местна почва или е принесена от основателите на първата българска държава — прабългарите. Тоя въпрос прие по-остра форма, след като маджарския професор г. Фехер, прави изследвания върху Мадарския конник и раководи разкопки в старите исторически местности в с. и. България. Според г. Фехер испериховите българи сж дошли на Балканския п-в не като просто чергарско племе, а като носители на една висока култура. На тях се дължали всички постройки в Плиска, Преслав, Мадара и другаде.

Въпросът е сложен, но е ясен за разбиране. От историята знаем, че днешната българска земя, преди да бъде завладяна от старите римляни е била населена от *траки*. Траките били оседнали племена. Занимавали се предимно с земеделие. Те били възприемчиви към културно развитие. Възприели напълно римско-византийската култура. Българите е пълна с тракийски паметници: тъй наречените „гробни могили“, „тракийски конник“, който мнозина считат, че е образ на св. Георги и др. В римско време се развили много градове, като важни центрове (Рациария, Никопол, Девня (Марцианополис) и др. В тия градове имало държавни постройки, имало обществени бани, водопроводи и др. Това развитие продължило и след като Римската империя се раздвоила. Източната империя наречена Византия, в първите времена била силна държава. Навсякъде продължавали да строят пжтища, държавни здания, църкви и др. Но по-късно силния натиск от страна на варварите (хуни, вестоти, осготи, авари, славяни и др.) ослабили империята. Много градове и села били опустошени. Хуни, вестоти и осготи били приходящи. Те плячкосвали страната, отвлечали част от населението и заминавали. Само славяните намирали земята годна за заселване. Те сж установили в по-голямата част на Балканския п-в, преминали даже в Елада и островите в егейско море. Византийските летописци признават, че тия „варвари“ (славяните) били способно племе. Те много скоро усвоили византийското изкуство за водене на войни и нанасяли големи поражения на императорската армия. Обаче, славяните имали големи недостатъци, запазени до днешно време.

Те били недисциплинани и често воювали едно племе с друго. Тоя тяхен недостатък използвала Византия. Това, което империята не могла да постигне с оръжие, постигала с хитрост. Византийските пратеници съжали раздори между отделните славянски племена и после лесно ги завладявали. Благодарение на своята по-висока култура, славяните лесно се елинизирали. Цяла Морей и Пелопонесия били заселени с

славяни, но в късо време били претопени от тия славяни останали само славянски названия на местности и рѣки. Самото име Морей (от морей) е славянско название. Сжщата участъ щѣла да постигне и много други славяни, ако не бѣ дошло едно хунско племе. Наречено *българи*. Испериховите (Аспарухови) българи били истинско чергарско племе. Съ своите стада от коне те се скитали из степите на югоизточна Европа. Прабългарите не се отличавали с никаква висока култура. Най-ценното качество на Испериховите българи била строгата дисциплина. Това качество е свойствено на всички чергарски племена. Чергарите сж изложени винаги на борба. Те трѣбва да пазят себеси и стадата си от звѣрове, да окротяват диви животни и да бранят имота си от грабителски племена. Явяването на прабългарите на Балканския п-в било на време. Славяните, които пѣшкали под византийско юго, срещнали в лицето на българите свои освободители. Взаимното споразумение между славяни и българи спомогнало да се основа нова държава — България.

Българите внесли строга дисциплина и ред между славянските племена. Славяните съ своята численост и по-висока култура претопили българите. Още в първите времена по-видните славяни се приближили към хановите и заели важни длъжности. Прабългарските боили не гледали съ добро око на това и се явила борба за първенство между славяни и боили. Тая борба не траела дълго време. Царь Борис, понеже бил умен владетел, застанал на страната на славяните. Когато неговия син Симеон встъпил на българския престол, славянския език (днес наречен старобългарски) станал официален и се развила првата старобългарска книжнина.

Испериховите българи строили своя укрепен лагер в равнината. Там имало пасище за конете им. Лагерът бил заобиколен съ дълбоки ровове. В срѣдата били жилищата на хана и боилите. Постройките били съвременно прости — държавни сгради. Такъв е бил лагерът на Испериха в сев. Добруджа, при с. Николици (проучен много добре от К. Шкорпел), такъв бил отначало и лагерът в с. Плиска.

От историята знаем, че византийския император Никифор изгорил всички сгради на Крума в Плиска. Омортаг, син на цар Крума, бил умен цар. Той разбирал много добре значението на един дълготраен мир за бъдещето на младата държава и сключил 30 годишен мир съ Византия — България, благодарение на тоя мир, закрепнала, забогатяла. Това дало възможност на Омортага да строи дворци, водопроводи, пжтища, мостове и др. От негово време сж и останките от тия величествени здания в Плиска.

Пита се, дали Испериховите българи сж донесли това изкуство за строежа на тия здания, или това изкуство е било запазено в местното население от по-рано. Не е мъчно да се отговори на тоя въпрос. Въ

Нашата снимка представява постиженията и мощта на германските въздушни сили.

Османъ Феридовъ Хамидовъ
с. Бедонъ — Девинско

За помохамеданчването на Родопските българи — мохамедани

(Изъ в. „Наше село“)

Преди години, когато България изнемогвала под игото на турците, и когато кърджали и яничери кръстосвали и опожарявали, българското население съ бѣгство и премежия едвамъ могло да се спаси отъ съчъ и унищожение. Удобно убежище въ такива случаи били горите и непрестъпни планини, кждето турците не могли още безопасно да навлизатъ. По-после, когато плячката изъ полетата се свършила, те почнали да навлизатъ и въ планините. Съ упорити боеве и битки, успѣли да покореятъ и това население, което отначало обезправено, но впоследствие почнало да се използва отъ турците за ратаи и аргати. Така подчинени българите живѣли около два века, безъ да имъ се бъркатъ турците въ техните вътрешни работи. Но шомъ Империята отслабнала и почнала да търпи поражения и неуспѣхи въ войните на северъ и западъ, нейните амбициозни военачалници почнали да заливатъ

югоизточна Европа, при каспийските степи, кждето живѣяли прабългарите, нѣма никакви останки отъ такъв строежъ. Ако прабългарите бѣха носители на това изкуство, какъ е могло то да се запази въ продължение на 135 години (Българска държава е основана въ 679 година, а Омортагъ стѣпилъ на престола въ 814 година) и защо до Омортага не е имало солидни постройки на хановите? Ясно е да се разбира, че въ останалите траки и у славяните изкуството за строежъ, усвоено отъ Византия, било запазено. То може да е претърпѣло известни промѣни, но все не се отличавало отъ византийското изкуство — не е донесено отъ прабългарите. Значението на прабългарите не е въ нѣкаква висока култура, принесена у насъ. Както се каза, прабългарите се отличавали съ организаторска способностъ. Те сж основателите на царство България.

своя гнѣвъ върху мирното българско население. Своето внимание те спирали главно върху будното планинско население въ Родопи и Пиринъ и почнали да имъ предлагатъ да си промѣнятъ вѣрата, т. е. отъ българи християни да станатъ българи мохамедани. Най-напредъ се помохамеданчили чепинските българи, а понеже, тогава билъ настналъ голѣмъ гладъ, то условията били всѣки, който се помохамеданчи, получавалъ по нѣколко крини жито. И тогава за да запазятъ живота си, нѣкои отъ тамошните българи се помохамеданчили, а други избѣгали въ чужбина. Помохамеданчването на родопските българи по тоя начинъ се разпространило и по другите покрайнини, въ Девинско, Смолянско и др., и продължило нѣколко десетки години. Тия българи, макаръ и по неволя и насила да сж приели мохамеданската вѣра, сж си запазили непохитната стария български езикъ съ всички ударения и нюанси, всички народни обичаи, традиции, пословици, приказки, пѣсни и др., безъ да могатъ за толкова години да научатъ пое отчасти турския езикъ. Това чисто българско население и до днесъ ни е известно подъ името помаци, или по-право български мохамедани. Това сме, ние българите мохамедани, които населяваме главно родопските села, като се почне отъ Златоградъ, въ подножието на Гюмюрджияски Карлъкъ, та се дойде до до Мѣста и Бѣлмекенъ. Има нѣкои отъ българите християни, които гледатъ съ презрение къмъ насъ. Особено, като чуятъ думата помакъ, или българинъ мохамеданинъ, представяватъ си, ни, като нѣкое полудиво и нетърпимо племе тукъ. Напротивъ, ние съвсемъ не сме такива. Ние просвѣтени, поне българи мохамедани, искаме да покажемъ и ще докажемъ, че ние не сме такива каквито ни мислятъ, не сме никакви безотечественици

а сме едно будно българско население, на което само вѣрата е мохамеданска, и че въ нашите жили тече чиста славянска кръвъ. Въ грамадното болшинство, обаче, отъ насъ, останали много назадъ въ образование и наука, по едно съ нищо неоправдано заблуждение, се смѣтатъ турци, смѣтайки понятията народност и религия. Но не, драги българи мохамедани! . . . Вѣрата си е вѣра, народността — народност! Вѣра и народност нѣматъ нищо общо помежду си. Смѣтамъ, че не е безъ значение, да знаете, че има и турци по народност, които изповѣдватъ християнската вѣра, което съвсемъ не значи, че като сж християни та сж и българи. Така е и съ насъ: ние сме мохамедани по вѣра, но сме българи по народност. Тежко на тоя, който не съзнава своя родъ и езикъ! Затова, братя българи християни, и отъ васъ като слушаеме, че нѣкой ни казва за обидата „помакъ“, тая дума силно ни наскърбява, и като ножъ се забива въ сърцата ни. Не бива да се презираме едни други, а трѣбва да се сдружимъ и всички дружно да си помагаме и да изграждаме общото наше българско бъдеще.

Варненци, купувайте стока отъ местни търговци защото те носятъ всички фискални тежести на общинския ни бюджетъ. Когато отивате въ другъ градъ — запазете си покупките за Варна.

Учреждения, банки, държавни и частни стопански предприятия, печатайте всички книжа въ местни печатници — тамъ работятъ варненски работници — те консумиратъ материала отъ варненски търговци.